

հովանաւորութեան տակ, հետամուտ՝ նիւթականի հետ՝ բարեքելու իւր եկեղեցիներն ու զպրօցական-կրթական հաստատութիւնները: Մեր Արքայնագոյն կաթուղիկուն էլ ըստ ամենայնի իւրը համարելով նրանց յաջողութիւններն ու կարիքները՝ իւր կողմից Արքայեան ֆոնդի հաշուին հաղհառէ օգնութիւն է հասցրել 1900 Ք. տարիլին, թեթեւցնելու որբերի և այրիների, կարօտեալների և արկածեալների (Բէյրութում այրուեցաւ փայտէ մի ամբողջ թաղամաս, ուր մեր գաղթական եղբայրներն էին բնակուած) վիճակը: Իսկ Շնորհադարձ Տ. Սահակ և Տ. Բարդէն կաթուղիկոսների եղբայրական յարաբերութեան ապացոյցը և սրտացաւութիւնը դէպի Մ. Աթոռը տեսանք վերև:

Երուսաղէմի աթոռը կրօնական կեդրոն լինելուց զատ՝ հանդուցեալ եղիշէ պատրիարք Դուրեանի և այժմ Տ. Թորգոմ պատրիարքի կառավարութեամբ զառնում է մեր եկեղեցու համար առաջնակարգ մասւոր կեդրոն, իւր ժառանգաւորաց կարգաւորեալ զպրօցով, «Սիոն» ամսաթերթով, Դուրեան շարքի հրատարակութիւններով և Սրբոյ Թաղմանչաց — Դուրեան Գրական մրցանակաբաշխութեամբ: Ամենապատիւ պատրիարքի և միաբանութեան սիրոյ ապացոյցը դէպի Մ. Աթոռը նոյնպէս յիշատակուեցաւ վերև:

Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ պատրիարք Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Նարոյեանն էլ ոչ մի առիթ չի փախցրել իւր յարգանքը մատուցանելու դէպի Մ. Աթոռը և նորա զահակները, թէ հանգուցեալին և թէ նորընտիր Հայրապետին, չնայելով ծանր վիճակին՝ նիւթական օգնութիւն ևս հասցընելով:

ԻՐԱՋԵԿ

Ս. Էջմիածին, Յունիս 1934

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ Սոստոս ամսոյ ընթացքին Ս. Աթոռոյ ՏԵՐԵՆ Ժողովը ի նիստ զուարուեցաւ իրեն վարչական Մարմին տասնըմէկ անգամ, իսկ իրեն ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ չորս անգամ, նոյնպէս ՌԱՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՒՈՒՐԴը երկու անգամ, իւրաքանչիւրը զբաղելով իր իրաւասութեան մէջ եղած խնդիրներով:

● Եւ. 2 Սոստ. — Հնդկաստանի Ուղղափառ Ասորի եկեղեցւոյ Պետը Մորան Մար Բասիլիոս որ զացած էր Անտիօք հարթելու վարչական անհամաձայնութիւններ, երկու քահանաներու հետ այցելեց Պատրիարքարանս, Ս. Պատրիարքը Հայրը Եպիսկոպոսներով և վարդապետներով դիմքը ընդունեց Պատրիարքարանի նոր կահաւորումով փոքրիկ զահլիճին մէջ: Երկու եկեղեցիներու մասին փոխադարձ ծանօթութիւններ ստանալէ ետք Սրբազան հիւրը, Լուսարարապետ Մեսրոպ Սրբազանի առաջնորդութեամբ, Մայր Տաճարը Իշալ յախտ և երկրպագութիւն և մեկնեցաւ Այն Քէրիմի Ռուսաց վանքը ուր կը կենայ հիւրարար:

— Երեկոյեան ժամերգութիւնէն ետքը Ս. Յակոբայ Տաճարին մէջ Սրբազան Պատրիարք Հայրը զպրօնական չորս աստիճաններ տուաւ ժառանգաւորաց տանեօթ սաներու և յետոյ կիսասարկաւագութեան աստիճան տուաւ անոնցմէ երեքին: Այս հոգեւոր շնորհաբաշխութեան ետքը ժառանգաւորաց Սրահին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ի ներկայութեան Միաբանութեան և ուսուցիչներու, տեղի ունեցաւ ժառ. վարժ. ի զպրօցական մրցանակարարութեան հանդէսը, աշակերտներու կողմէ եղան հառեր և երգեր, իսկ Տեսուչ Տ. Տիբան Վրդ. կարգաց զպրօցին կրօնական, կրթական և վարչական վիճակը ներկայացնող տեղեկագիր մը, յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը մրցանակներ տուաւ իւրաքանչիւր զատարանի կրօնագիտական, հայագիտական, լեզուներու և վարք ու բարքի մէջ առաջին եղողներուն: Հանդէսը վերջացաւ Սրբազան Հօր խրատականով և պահպանիչով:

Այս հանդէսը փակումն էր տարեկան քննութիւններուն որ տեղի ունեցան անցնող Յուլիս ամսուան 17-26 ին, մեծաւ մասամբ զբաւորւ Ս. Պատրիարք Հայրը անձամբ ներկայ եղաւ լեզուներու բերանալի քննութեանց և մօտէն հետաքրքրուեցաւ զպրօցի կրթական կեանքով և իր գոհունակութիւնը յայտնեց Տեսութեան և ուսուցչաց աշխատութեան, զպրօցին յառաջդիմութեան համար:

● Կիր. 5 Սոստ. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Յակոբայ Մայր Տաճարին մէջ, Ս. Պատրիարք Հայրը Սարկաւագութեան աստիճան տուաւ ժառանգաւորաց սաներէն Ալատ Ինթոյեանի, Թովմաս ձէրէճեանի և Նուպար Թէրզեանի: առաջինը տարի մը առաջ աւարտած էր զպրօցին ընթացքը և կը հետեւէր Սարկաւագաց Բ.

Դասարանի դասընթացքին, իսկ վերջին երկուքը այս տարի յաջողութեամբ աւարտած ըլլալով դպրոցին չորս տարուան կանոնաւոր ընթացքը յատենի Տնօրէն ժողովոյ յայտնած էին իրենց յօժարակամութիւնը կուսակիցութեամբ ծառայելու Ազգին, Եկեղեցիին և ազգային այս պանծալի Հաստատութեան: Ձեռնադրութեան խորհուրդէն անմիջապէս ետքը քարոզեց Ս. Պատրիարք Հայրը, խօսքը ուղղելով նոր Ձեռնադրողներուն իրենց կեանքին իրր օրինակ ունենալիք քաղմաթիւ սուրբերէն մատնանշեց մասնաւորապէս մէկը, Սուրբ Ստեփանոս, առաջին սարկաւազը, անոր նկարագրը բարացուցող քաջատուութիւնը գտաւ Դործք Առաքելոցի հեղինակին գործածած սա բառերուն մէջ «Այլ ի չնորօք», որոնց մէջ խտացուած տեսաւ ամբողջ Քրիստոնէական բարոյականը: Անոր ողբով ծառայելու համար անհրաժեշտ է ունենալ, ըսաւ, աստուածային շնորհք և իր կողմէն գիտակցութիւնը, այսօր գտե՛ք ալ այդպիսի ծառայութեան մէկ է որ կը կոչուի որուն յայտարար նշանն է ձեր առած ուրարը որ ապա հետզհետէ ծառայելով կ'ըլլայ փորուրար քահանային՝ և եմփօրոն եպիսկոպոսին վրայ: Ապա անդրադարձաւ նորոգ հանգուցեալ ազգային մեծ բարերար կատարեալ Մեղիգոնեանի կեանքին ու իր ըրած նշխիրատուութեան նշանակութեանը որդէս աննախընթաց պարագայ մը մեր ազգային կեանքին մէջ: Պատարագէն վերջ մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ Մեղիգոնեան գերդաստանի և մասնաւորապէս նորոգ հանգուցեալ մեծ բարերարին:

— Այսօր լինցած ըլլալով նաև Ս. Թարգմանչաց Ազգ. Երկսեռ վարժարանի և Մանկապարտէի Տարեկան քննութիւնները, որոնց յաճախ անձամբ ներկայ գտնուեցաւ Ս. Պատրիարք Հայրը, Եպիսկոպոսներու և Վարդապետներու հետ միասին, կէս օրէ ետք ժառանգաւորաց վարժարանի բակին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան Միաբանութեան և ժողովրդեան հոծ թաղմութեան տեղի ունեցաւ ամառվերջի հանդէսը, որ բացուեցաւ Տեսուչ Տ. Կիւրեղ Վրդ. ի թաղման խօսքով. երեք ժամէն աւելի տեղող հայերէն, անգլիերէն և արաբերէն արտասանութիւնները, երգերը, պարերը փոքրիկներուն հմայեցին ներկաները: Հանդէսէն ետք Ս. Պատրիարքը անձամբ թաշխեց նախկերթարանի տանմէկ (չորսը աղջիկ և եօթը մանչ) և Մանկապարտէի դասն ութը երկսեռ չըջնաւաւորներուն վկայականները. առաջիններուն տալով նաև իր թարգմանած նարեկէն մէկ մէկ օրինակ և ժամագիրք, իր փակման խօսքին մէջ իր գոհունակութիւնը յայտնելով հանդէսի փայլուն յաջողութեան՝ գովեց Տեսչի անձնուէր գործունէութիւնը և ապա խօսքը չըջնաւաւորներուն ուղղելով յորդորեց որ ոչ միայն աղբիւր բազային ու կրօնական այն ողբով զոր ստացան գպրոցէն այլ փանան տարածել զայն իրենց տուններուն մէջ:

● Բշ. 6 Օգոստ. — Օրսփորտ Համալսարանի

աստուածաբանական քոլէճներէն Վիլիքի Հօլի տեսուչը. որ 30 է աւելի աշակերտներու հետ ամառուան արձակուրդով Ս. Երկիր եկած է, Սրբազան Պատրիարքին այցելեց ընկերակցութեամբ տեղւոյս անգլիքան Աւագ Սարկաւազին:

● Դշ. 8 Օգոստ. — Նորընծաները՝ Տ. Պարոյր, Տ. Յուսիկ, Տ. Պսակ և Տ. Միւսոն Արեղաներ իրենց քառասորեայ ներանձնական շրջանը աւարտած ըլլալով՝ յաջորդաբար սկսան իրենց անդրանիկ պատարագները մատուցանել Մայր Տաճարիս աւագ սեղանին վրայ աւանդական պատշաճ հանդիսաւորութեամբ:

● Եր. 11. Օգոստ. — Երեկոյեան ժամերգութեանէն ետք ամբողջ Միաբանութիւնը հաւաքուեցաւ Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ ողջներէ մօլթիելու Ս. Պատրիարք Հօր որ առողջական դարմանումի համար Եւրոպա պիտի մեկնի:

● Կիր. 12 Օգոստ. — Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր հետ ունենալով գաւազանակիր Տ. Եղիշէ Վրդ., Հայֆա գնաց անկէ նաև նստելով Եւրոպա մեկնելու համար:

— Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Յակոբայ Մայր Տաճարին մէջ. ժամարան էր Տ. Կիւրեղ Վրդ. կը պատարակէին չորս նորընծաները, որոնց ուսուցիչն եղած էր իրենց քառասորեայ առանձնացումի շրջանին. քարոզեց Տ. Շաւարշ Վրդ. «Ամէն, ամէն ասմ ձեզ, եթէ ոչ կերթիք զմարմին որդւոյ մարդոյ և արջիք զարին նուրա ոչ ունիք կեանս յանձնեա՝ բնաբանով հազրդութեան օ. խորհուրդին վրայ, զայն ներկայացնելով որդէս առանցքը Քրիստոնէական ընկերութեան և պայման քրիստոնէին ի Քրիստոս հաղորդութեան:

● Բշ. 13 Օգոստ. — Ըստ իրաւական և աւանդական սովորութեան վերափոխման տօնը կանխող այս երկու շարժումն ընթացքին Աստուածամօր Եկեղեցիին ամենօրեայ պատարագները հանդիսաւոր կը կատարուին մասնակցութեամբ Միաբանութեան, ժառանգաւորներու և բարեպաշտ ժողովրդեան: Այս տասնհինգ օրերու ընթացքին Ղպով և Ասորի Եկեղեցիներու պաշտամունքն ալ, որոնց առաջինը շարժիք երկիցս և երկրորդը միայն մէկ անգամ իրաւունք ունին Հայապատկան Սեղաններու վրայ պատարագելու, կ'ըլլան հանապազօրեայ:

● Դշ. 14 Օգոստ. — Տ. Մեսրոպ Սրբազան՝ ընկերակցութեամբ Տօթի. Եպիսկոպոսի Յօղպէ իջաւ յայցելութեան Սմբատ Սրբազանի:

— Վիլիքի Հօլի ուսանողները խմբովին այցելեցին Սրբոց Յակոբեանց Վանքը, առաջնորդութեամբ Տ. Կիւրեղ Վրդ. ի, նախ Մայր Տաճարը զայցին յուխտ և երկրպագութիւն, ապա ելան Պատրիարքարանը ուր զիրենք ընդունեցաւ Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան որ ողջունեց զիրենք Ս. Երկիր ուխտի գալուն առթիւ և իրենց մէջ տեսաւ այն բարեպաշտ ողին իրենց նախնիներու՝ որոնք գունդ գունդ կուգային յերկրպագութիւն Ս. Տեղեաց: Պատշաճ պատուաւորութենէ ետք անոնք շրջեցան վանքին զանազան մասերը, Ս. Ամո-

ոռոյս կիւղեղնեկան և զբաղաւորաց զոգ ժամանա-
դարանները, ժառ. Վարժարանը, Ս. Հրեշտակա-
պետաց եկեղեցին և այլն. իւրաքանչիւրն ժա-
սին յաջատարութիւններ արուեստն իրենց Վար-
դապետներուն կողմէ:

● Եւ. 16 Օգոստ. — Տ. Ամբաստ Սրբազան, որ
մատաւարապէս ամիսէ մը ի վեր թէլ-Ալիօի հը-
րէական հիւանդանոցն էր և երկու անգամ վի-
րարութեան գործողութեան ենթարկուած՝ այ-
սօր վերադարձաւ հիւանդանոցն յետանգը բո-
ւրբովին անցուցած: Այժմ Սրբազանին յատկա-
ցուած է հին պատրիարքարանը. Սրբազանը են-
թակայ է տակաւին բժշկական դարձանումնե-
րուն, ինչպէս նաև մասնաւոր խնամքին իր քրոջ
Ալբի Տիկ. Արարի Մուրատեանի, որ Պոլսէն ե-
կած է անձամբ հակելու իր Սրբազան եղբոր:

● Կիր. 19 Օգոստ. — Ս. Պատարագը մատուցուե-
ցաւ Ս. Յարութեան Տաճարի մեր վերնատան
մէջ. քարոզեց Տ. Սերովիշ Վրդ. Վերապա մե-
նաւ վառն մեղաց ինքոց՝ քնարային վրայ, բա-
ցարեց վերագործութեան խորհուրդին ձգած
խորունկ ազդեցութիւնը ամէն զատակարար մար-
դոց վրայ և անոր զերը որպէս գերագոյն և
վերջին միջոց դարձնելու մարդիկ ճշմարիտ ա-
ստուածգիտութեան:

● Ուրբ. 21 Օգոստ. — Տ. Մուշեղ Վրդ. Գաղա
մեկեցաւ յայցելութիւն տեղւոյն փոքրաթիւ
զաղուքին:

● Եւ. 25 Օգոստ. — Կէսօրէ ետք Միարանու-
թիւն, ժառանգաւորք և ժողովուրդ՝ հանդիսա-
պետութեամբ խաւարարապետ Տ. Մեքսիս Սրբ-
ազանի, իշան Գեթեմաճի Ս. Կոյսի գերեզմա-
նի եկեղեցին. հրաշափառով սկսաւ երկկոյնան
ժամերգութիւնը և կատարուեցաւ նախատօնակ
վերափոխման: Հոն պաշտուեցաւ նաև հակումն ու
գիշերային ժամերգութիւնը, որ աւարտեցաւ կէս
գիշերին, որմէ ետք բոլորը վառք վերադարձան:

● Կիր. 26 Օգոստ. — Վերափոխման տօնին առ-
թիւ, նորէն Միարանութիւնը ժողովրդեան մեծ
բաղժութեամբ Գեթեմաճի եկեղեցին իջաւ,
հրաշափառի հանդէսէն ետք, հանդիսաւոր Ս.
Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Կոյսի գերեզմա-
նին վրայ. ժամարան էր Պատր. Փոխանորդ Տ.
Մկրտիչ Սրբազան՝ որ յաւուր պատշաճի քարոզող
մը Ս. Կոյսը ներայացուց որպէս աղպար կին և
մայր հաւատացեցուց և թուելով մեր նախնաց
բարեպաշտական նուիրումը Աստուածամօր, ժո-
ղովուրդն յորդորեց հետեւիլ անոնց օրինակին:

— Այս գիշեր, ի Ս. Աստուածածին Ս. Պատա-
րագի պաշտամանց միջոցին, ծանր դժգոյք մը
պատահեցաւ Աստուաց և Հայոց միջև՝ առաջին-
ներուն կողմէ մեր խնկարկութիւնը արգելելու
մտք կատարուած ռանձգութեան պատճառաւ:

● Բչ. 27 Օգոստ. — Մեռելոցի առթիւ Ս. Պա-
տարագը մատուցուեցաւ Ս. Փրկչի եկեղեցին
մէջ. քարոզեց Տ. Հայրիկ Վրդ. անմահութեան

խորհուրդին վրայ և ցուցուց թէ միայն կրօն-
քին զգացումն է որ կը լուսաւորէ մարդուն այդ
գիտակցութիւնը: Յաւարտ Ս. Պատարագի հան-
գստեան պաշտօն կատարուեցաւ Ս. Փրկչի աղ-
գային գերեզմանատան մէջ:

— Քաղաքիս Վսեմ. Կառավարիչին հրաւերին
վրայ Ս. Աթոռոյս կողմէ ներկայացուցիչներ գա-
ցին Կառավարչատուն լուսարանութիւն տալու
այս գիշեր Ս. Աստուածամօր եկեղեցւոյն մէջ
Ասորիներուն և մեր միջև պատահած տխուր միջա-
դէպին: Վսեմ. Կառավարիչը լսելով երկու կող-
մերուն այլ թացարարութիւնները, ինչպէս նաև
Յունաց Պատրիարքարանի ներկայացուցիչին
վկայութիւնը իբրև իրաւակից եկեղեցի, մաս-
նաւոր պաշտօնագրով մը վերահաստատեց Աս-
որիներու պատարագած հայոց սեպհական սեպա-
նին, ինչպէս նաև Յունաց սեպանին խնկարկե-
լու մեր իրաւունքը:

Ն Ո Ւ Ի Ր Ա Տ Ո Ւ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

Ֆրանսայէն (Ուլիֆրանշ) Ազն. Ալբի Տիկին Վեր-
գինէ Քէօլէեան, յանձնած է Ս. Ռոֆաի Միարան-
ներէն Հոգ. Տ. Տիրան Վրդ. Ի. քան (20) սթէր-
լին, Սիոն ամսաթիւրի բարգաւաճման համար:
Վերոգրեալ գումարի փոխարէն, յանուն նուի-
րատու Ազն. Տիկնոջ, Սիոն յատկացուած է բա-
րենպատակ հաստատութեանց, կարօտ եկեղե-
ցեաց և քահանայից:

Խորին չնորհակալութիւններ Ազն. Ալբի Տիկ.
Վերգինէ Քէօլէեանի Սիոնի վարչութեան կողմէ:

● Սուտանէն Տէր և Տիկ. Պօղոս Դարբան
Արժ. Տ. Ներսէս Աւագ քչ. Թաւուզհանի կսկը-
ծալի մահուան առթիւ, փոխան ցաւակցական
հեռագրի, առաւ շիրիկ կը նուիրեն Ս. Թարգ-
մանչաց Աղգ. Երկեսե Վարժարանին:

Ս. ՀՐԵՇՏ. ԵԿԵԳԵՅԻՈՅ ՍԱԼԱՅԱԿՈՒՄԸ

Ս. Հրեշտակապետաց Տեսուչ Հոգ. Տ. Վահան
Վրդ. Դեորգեանի նախագահութեամբ, և երու-
սաղիմացի Պ. Պ. Մերկիւր Մերկիւրեանի, Դէորդ
Սահակեանի, ու Միսթր Դէորդ Պէնէէեանի ան-
խոնջ ջանքերուն շնորհիւ լրացաւ Ս. եկեղեց-
ւոյս սալայատակման գործը, որ ծրագրուած էր
նախորդ Տեսուչ Հոգ. Տ. Յովհաննէս Վրդ. Ասա-
տուրեանի օրով և գումար մըն այլ հանգանակ-
ուած այդ նպատակին համար, երուսաղէմացի
եկեղեցասէր ազգայիններէն: Հոգ. Տ. Վահան
Վրդ. յաջողեցաւ այդ գումարը բարձրացնել ի.
Պ. 117.045 ի, 15 իւրայ ալ իր կողմէ նուիրելով:

12 Օգոստոսի կիրակին, Հոգեհանգստեան մաս-
նաւոր պաշտօն մատուցուեցաւ նոյն եկեղեցւոյ
մէջ հանգանակութեան մասնակցող բարեխիբաց
ննջեցեաց հոգւոյն ի հանդիսով: